

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) 2017/1972**2017 m. spalio 30 d.****kuriuo dėl lėtinės elninių išsekimo ligos priežiūros programos Estijoje, Suomijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Lenkijoje ir Švedijoje iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 999/2001 I ir III priedai ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2007/182/EB****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 999/2001, nustatantį tam tikrų užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo taisykles⁽¹⁾, ypač į jo 23 straipsnio pirmą pastraipą,

kadangi:

- (1) Reglamentu (EB) Nr. 999/2001 nustatytos galvijų, avių ir ožkų užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų (USE) prevencijos, kontrolės ir likvidavimo taisyklės. Jis taikomas gyvų gyvūnų auginimui ir gyvūninių produktų gamybai, jų pateikimui rinkai, o tam tikrais konkrečiais atvejais – jų eksportui;
- (2) lėtinė išsekimo liga yra užkrečiama spongiforminė encefalopatija, kuria serga elniniai ir kuri yra paplitusi Šiaurės Amerikoje. Iki šiol Sąjungos teritorijoje nebuvo pranešta apie susirgimus šia liga, tačiau 2016 m. balandžio mėn. ši liga pirmą kartą nustatyta Norvegijoje – ja užsikrėtė šiaurinis elnias. Po šio įvykio Norvegija sugriežtino savo vykdomą lėtinės elninių išsekimo ligos priežiūros programą ir nustatė daugiau šios ligos atvejų šiaurinių elnių ir briedžių populiacijoje;
- (3) 2016 m. gruodžio 2 d. Europos maisto saugos tarnyba (toliau – EFSA) priėmė mokslinę nuomonę dėl lėtinės elninių išsekimo ligos (toliau – EFSA nuomonė)⁽²⁾. EFSA nuomonėje pateiktos rekomendacijos dėl trejų metų lėtinės elninių išsekimo ligos priežiūros programos įgyvendinimo Estijoje, Islandijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Norvegijoje, Suomijoje ir Švedijoje (Sąjungos ir EEE šalyse, kuriose yra šiaurinių elnių ir (arba) briedžių populiacija). EFSA nuomonėje pabrėžiama, kad tokios trejų metų lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programos tikslas – patvirtinti, kad šalyse, kuriose lėtinės išsekimo ligos niekada nebuvo nustatyta, ir šalyse, kuriose ši liga buvo nustatyta (kol kas tik Norvegijoje), tokia liga yra arba jos nėra, siekiant įvertinti sergamumą lėtine išsekimo liga ir jos geografinį paplitimą;
- (4) Reglamento (EB) Nr. 999/2001 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekviena valstybė narė, vadovaudamasi to reglamento III priedu, kasmet turi vykdyti USE stebėsenos programą, pagrįstą aktyvia ir pasyvia priežiūra;
- (5) todėl į Reglamento (EB) Nr. 999/2001 III priedo A skyrių reikėtų įtraukti trejų metų lėtinės išsekimo ligos priežiūros programos Estijoje, Suomijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Lenkijoje ir Švedijoje reikalavimus, pagrįstus EFSA nuomonėje pateiktomis rekomendacijomis. Tie reikalavimai turėtų būti laikomi būtinaisiais reikalavimais, kurių turi laikytis susijusios valstybės narės. Tačiau minėtos valstybės narės gali dar patikslinti savo lėtinės išsekimo ligos priežiūros programas, kad pritaikytų jas prie savo konkrečios padėties;
- (6) be to, III priedo A skyriaus III dalyje turėtų būti aiškiai nurodyta, kokius laboratorinius protokolus ir tyrimų metodus reikia naudoti vykstant lėtinės elninių išsekimo ligos stebėsenos programą ir kokių priemonių imtis atlikus šios ligos tyrimus;
- (7) EFSA nuomonėje rekomenduojama trejų metų lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programą skirti ūkiniam ir nelaisvėje laikomiems elniniams, taip pat laukiniams ir pusiau prijaukintiems elniniams. Siekiant užtikrinti teisinį tikrumą, į Reglamento (EB) Nr. 999/2001 I priedą reikėtų įtraukti „ūkinių ir nelaisvėje laikomų elninių“, „laukinių elninių“ ir „pusiau prijaukintų elninių“ apibrėžtis;

⁽¹⁾ OL L 147, 2001 5 31, p. 1.⁽²⁾ *Scientific Opinion on Chronic wasting disease (CWD) in cervids*, The EFSA Journal (2017);15(1):46.

- (8) Reglamento (EB) Nr. 999/2001 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad valstybės narės turi siųsti Komisijai kasmetinę savo USE stebėsenos veiklos ataskaitą. To reglamento III priedo B skyriaus I dalies A punkte nustatyta, kokią informaciją valstybės narės turi pateikti savo metinėje ataskaitoje; ta informacija gali būti reguliariai siunčiama į ES USE duomenų bazę ir (arba) gali sudaryti metinę ataskaitą. To skyriaus II dalyje nustatyta, kad EFSA turi išnagrinėti valstybių narių metinėse ataskaitose pateiktą informaciją ir kasmet skelbti USE tendencijų bei šaltinių Sąjungoje ataskaitą. Siekiant užtikrinti, kad susijusios valstybės narės pagal trimetę lėtinės elninių išsekimo ligos priežiūros programą gautus duomenis nusiųstų į ES USE duomenų bazę, kad tuos duomenis būtų galima įtraukti į ES metinę apibendrinamąją USE ataskaitą, kurią pagal to skyriaus II dalį turi parengti EFSA, ir juos išnagrinėti, į III priedo B skyriaus I dalies A punktą turėtų būti įtraukti reikalavimai teikti trimetės lėtinės elninių išsekimo ligos priežiūros programos ataskaitą;
- (9) Komisijos sprendime 2007/182/EB ⁽¹⁾ nustatyti lėtinės elninių išsekimo ligos tyrimo, vykdyto 2007–2010 m., reikalavimai. Kadangi šis tyrimas jau užbaigtas, be to, kad nebūtų vartojamos skirtingos su lėtinės išsekimo ligos stebėseną susijusios apibrėžtys, nustatytos to sprendimo I priede ir šiame reglamente, Sprendimas 2007/182/EB turėtų būti panaikintas. Šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 999/2001 I ir III priedai iš dalies keičiami pagal šio reglamento priedą.

2 straipsnis

Sprendimas 2007/182/EB panaikinamas.

3 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. spalio 30 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

⁽¹⁾ 2007 m. kovo 19 d. Komisijos sprendimas 2007/182/EB dėl lėtinės spongiforminės elnių encefalopatijos tyrimo (OL L 84, 2007 3 24, p. 37).

PRIEDAS

Reglamento (EB) Nr. 999/2001 I ir III priedai iš dalies keičiami taip:

1. I priedo 2 punktą papildomas tokiais papunkčiais:

- „o) ūkiniai ir nelaisvėje laikomi elniniai – uždaroje teritorijoje žmonių laikomi elninių (lot. *Cervidae*) šeimos gyvūnai;
- p) laukiniai elniniai – elninių (lot. *Cervidae*) šeimos gyvūnai, kurių nelaiko žmonės;
- q) pusiau prijaukinti elniniai – elninių (lot. *Cervidae*) šeimos gyvūnai, kuriuos žmonės laiko ne uždaroje teritorijoje.“

2. III priedas iš dalies keičiamas taip:

a) A skyriaus III dalis pakeičiama taip:

„III. ELNINIŲ STEBĖSENA

A. Trejų metų lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programa

1. Bendra informacija

1.1. Valstybės narės, kuriose gyvena laukinių ir (arba) ūkinių ir (arba) pusiau prijaukintų briedžių ir (arba) šiaurinių elnių populiacijos (Estija, Suomija, Latvija, Lietuva, Lenkija ir Švedija), vykdo trejų metų lėtinės elninių išsekimo ligos stebėsenos programą nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. USE tyrimai pagal šią stebėsenos programą atliekami nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d., tačiau mėginius šiai stebėsenos programai galima pradėti imti 2017 m.

1.2. Trejų metų lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programa taikoma šioms elninių rūšims:

- tundrinis šiaurės elnias (*Rangifer tarandus tarandus*);
- suominis šiaurės elnias (*Rangifer tarandus fennicus*);
- briedis (*Alces alces*);
- stirna (*Capreolus capreolus*);
- baltauodegis elnias (*Odocoileus virginianus*);
- taurusis elnias (*Cervus elaphus*).

1.3. Nukrypdama nuo 1.2 punkto valstybė narė, remdamasi Europos Komisijai pateiktu dokumentais pagrįstu rizikos vertinimu, gali pasirinkti vykdyti tame punkte nurodytų rūšių pogrupio trejų metų lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programą.

2. Mėginių ėmimo planas

2.1. 1.1 punkte nurodytos valstybės narės nustato pirminius atrankos vienetų (PAV), apimančius visas teritorijas, kuriose yra elninių populiacijos, naudojamos bent šiuos elementus:

- a) kiekvienas ūkis ir kiekvienas objektas, kuriuose ūkiniai ir nelaisvėje laikomi elniniai laikomi uždaroje teritorijoje, laikomas PAV;
- b) laukinių ir pusiau prijaukintų elninių PAV apibrėžiamas geografiškai pagal šiuos kriterijus:
 - i) plotai, kuriuose laukiniai ir pusiau prijaukinti tos rūšies, kuriai taikoma stebėsenos programa, gyvūnai susiburia bent tam tikru metų laikotarpiu;

- ii) jei tos rūšies gyvūnų susibūrimas nevyksta, – plotai, apriboti natūraliomis arba dirbtinėmis kliūtimis, kuriuose gyvena tų rūšių, kurioms taikoma stebėsenos programa, gyvūnai;
 - iii) plotai, kuriuose medžiojami tų rūšių, kurioms taikoma stebėsenos programa, gyvūnai, ir plotai, kuriuose vykdoma kita atitinkama su tokių rūšių gyvūnais susijusi veikla.
- 2.2. 1.1 punkte nurodytos valstybės narės atranka ūkinių, nelaisvėje laikomų, laukinių ir pusiau prijakintų elninių šeimos gyvūnus USE tyrimams naudojamos tokį dviejų etapų atrankos metodą:
- a) pirmuoju etapu valstybės narės:
 - i) kai tai ūkiniai ir nelaisvėje laikomi elniniai:
 - atsitiktine tvarka, užtikrindamos geografinį tipiškumą ir, jei reikia, atsižvelgdamos į atitinkamus rizikos veiksnius, nustatytus valstybės narės atliktame dokumentais pagrįstame rizikos vertinime, atranka 100 PAV, kuriems bus taikoma trejų metų stebėsenos programa, arba
 - jei valstybė narė negalėjo nustatyti 100 ūkinių ir nelaisvėje laikomų elninių PAV, atranka visus nustatytus PAV;
 - ii) kai tai laukiniai ir pusiau prijakinti elniniai:
 - atsitiktine tvarka, užtikrindamos geografinį tipiškumą ir, jei reikia, atsižvelgdamos į atitinkamus rizikos veiksnius, nustatytus valstybės narės atliktame dokumentais pagrįstame rizikos vertinime, atranka 100 PAV, kuriems bus taikoma trejų metų stebėsenos programa, arba
 - jei valstybė narė negalėjo nustatyti 100 laukinių ir pusiau prijakintų elninių PAV, atranka visus nustatytus PAV;
 - b) antruoju etapu:
 - i) kai tai ūkiniai ir nelaisvėje laikomi elniniai:
 - valstybė narė, atrinkusi 100 PAV, trejus metus kiekviename atrinktame PAV ima mėginius iš visų gyvūnų, priklausančių 2.4 punkto a papunktyje išvardytoms tikslinėms grupėms, kol kiekviename PAV bus ištirta 30 gyvūnų. Tačiau, jeigu tam tikruose PAV dėl mažos elninių populiacijos per trejus metus neįmanoma ištirti 30 gyvūnų, mėginius iš gyvūnų, priklausančių 2.4 punkto a papunktyje išvardytoms tikslinėms grupėms, galima toliau imti didesniuose PAV, net jeigu jau ištirta 30 gyvūnų, siekiant, jei įmanoma, per trejų metų stebėsenos programos laikotarpį nacionaliniu lygmeniu iš viso ištirti iki 3 000 ūkinių ir nelaisvėje laikomų elninių;
 - valstybė narė, nustačiusi mažiau kaip 100 PAV, trejus metus kiekviename PAV ima mėginius iš visų gyvūnų, priklausančių 2.4 punkto a papunktyje išvardytoms tikslinėms grupėms, siekdama, jei įmanoma, per trejų metų stebėsenos programos laikotarpį nacionaliniu lygmeniu iš viso ištirti iki 3 000 ūkinių ir nelaisvėje laikomų elninių;
 - ii) kai tai laukiniai ir pusiau prijakinti elniniai:
 - valstybė narė, atrinkusi 100 PAV, trejus metus kiekviename atrinktame PAV ima mėginius iš visų gyvūnų, priklausančių 2.4 punkto b papunktyje išvardytoms tikslinėms grupėms, kol kiekviename PAV bus ištirta 30 gyvūnų, siekdama per trejų metų laikotarpį nacionaliniu lygmeniu iš viso ištirti iki 3 000 laukinių ir pusiau prijakintų elninių;
 - valstybė narė, nustačiusi mažiau kaip 100 PAV, trejus metus kiekviename PAV ima mėginius iš visų gyvūnų, priklausančių 2.4 punkto b papunktyje išvardytoms tikslinėms grupėms, siekdama per trejų metų stebėsenos programos laikotarpį nacionaliniu lygmeniu iš viso ištirti iki 3 000 laukinių ir pusiau prijakintų elninių.

2.3. Visi atrinkti elniniai turi būti vyresni nei 12 mėnesių amžiaus. Amžius nustatomas pagal dantų prasikalimą, akivaizdžius brandumo požymius arba bet kurią kitą patikimą informaciją.

2.4. Elniniai turi būti atrinkti iš šių tikslinių grupių:

a) kai tai ūkiniai ir nelaisvėje laikomi elniniai:

- i) nugaišę ir (arba) nužudyti ūkiniai arba nelaisvėje laikomi elniniai, apibrėžti kaip ūkiniai arba nelaisvėje laikomi elniniai, rasti nugaišę uždaroje teritorijoje, kurioje jie laikomi, vežami arba skerdykloje, taip pat dėl sveikatos būklės ir (arba) amžiaus nužudyti ūkiniai arba nelaisvėje laikomi elniniai;
- ii) klinikinių ligos požymių turintys ir (arba) sergantys ūkiniai arba nelaisvėje laikomi elniniai, apibrėžti kaip ūkiniai arba nelaisvėje laikomi elniniai, kuriems pasireiškia neįprasto elgesio simptomai ir (arba) judėjimo sutrikimai ir (arba) kurių bendra sveikatos būklė yra bloga;
- iii) paskersti ūkiniai elniniai, kurie buvo pripažinti netinkamais žmonių maistui;
- iv) paskersti ūkiniai elniniai, laikomi tinkamais žmonių maistui, jei valstybė narė nustato mažiau nei 3 000 ūkinių ir nelaisvėje laikomų elninių, priklausančių i–iii punktuose nurodytoms grupėms;

b) kai tai laukiniai ir pusiau prijaukinti elniniai:

- i) nugaišę ir (arba) nužudyti laukiniai arba pusiau prijaukinti elniniai, apibrėžti kaip elniniai, rasti nugaišę gamtoje, ir pusiau prijaukinti elniniai, rasti nugaišę arba nužudyti dėl sveikatos būklės ir (arba) amžiaus;
- ii) keliuose arba plėšrūnų sužeisti arba užmušti elniniai, apibrėžti kaip laukiniai arba pusiau prijaukinti elniniai, numušti kelių transporto priemonių ar traukinių arba užpulti plėšrūnų;
- iii) klinikinių ligos požymių turintys ir (arba) sergantys laukiniai arba pusiau prijaukinti elniniai, apibrėžti kaip laukiniai arba pusiau prijaukinti elniniai, kuriems pasireiškia neįprasto elgesio simptomai ir (arba) judėjimo sutrikimai ir (arba) kurių bendra sveikatos būklė yra bloga;
- iv) gamtoje sumedžioti laukiniai elniniai ir paskersti pusiau prijaukinti elniniai, kurie buvo pripažinti netinkamais žmonių maistui;
- v) sumedžioti laukiniai ir paskersti pusiau prijaukinti elniniai, laikomi tinkamais žmonių maistui, jei valstybė narė nustato mažiau nei 3 000 ūkinių ir nelaisvėje laikomų elninių, priklausančių i–iv punktuose nurodytoms grupėms;

2.5. Jeigu nustatoma, kad elninių šeimos gyvūnas užkrėstas USE, toje zonoje, kurioje buvo nustatytas USE atvejis, iš elninių reikia paimti daugiau mėginių, remiantis atitinkamos valstybės narės atliktu įvertinimu.

3. Mėginių ėmimas ir laboratoriniai tyrimai

3.1. Iš kiekvieno pagal 2 punktą atrinkto elninių šeimos gyvūno paimamas galvos smegenų kamieno skląščio (lot. *obex*) mėginys ir tiriamas dėl USE.

Be to, kai įmanoma, toliau nurodyta pirmumo tvarka paimamas vieno iš šių audinių mėginys:

- a) užryklinių limfmazgių;
- b) tonzilių;
- c) kitų galvos limfmazgių.

Greitam tyrimui galvos smegenų kamieno skląščio (*obex*) dalis pateikiama šviežia arba užšaldyta. Likusi galvos smegenų kamieno skląščio (*obex*) dalis turėtų būti fiksuota. Išėmus limfmazgius ir tonziles jie turėtų būti fiksuoti.

Kiekvieno tipo mėginio šviežio audinio dalis turi būti laikoma užšaldyta, kol bus gauti neigiami rezultatai, jeigu prireiktų atlikti bioanalizę.

- 3.2. Kol bus paskelbtos ES etaloninės USE laboratorijos gairės dėl elninių USE tyrimų, vykdamas lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programą turi būti naudojami šie laboratoriniai metodai:

- a) greitieji tyrimai:

greitųjų tyrimų metodai, nurodyti X priedo C skyriaus 4 punkte, naudojami siekiant nustatyti USE galvos smegenų kamieno skląščio (*obex*) mėginiuose laikomi tinkamais siekiant nustatyti USE elninių galvos smegenų kamieno skląstį. greitųjų tyrimų metodai, nurodyti X priedo C skyriaus 4 punkte, naudojami siekiant nustatyti USE galvijų ar smulkiųjų atrajotojų limfmazgių mėginiuose, laikomi tinkamais siekiant nustatyti USE elninių limfmazgiuose. Valstybės narės atrankiniam tyrimui gali taip pat naudoti imunohistocheminius metodus; tokiu atveju šie metodai turi išlaikyti ES etaloninės laboratorijos kvalifikacinį tyrimą;

- b) patvirtinamieji tyrimai:

jeigu greitojo tyrimo rezultatas neaiškus arba teigiamas, mėginys tiriamas atliekant patvirtinamuosius tyrimus naudojant bent vieną iš toliau nurodytų metodų ir protokolų, nustatytų naujausiame Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE) Sausumos gyvūnų diagnostinių tyrimų ir vakcinų vadovo leidime:

— imunohistocheminis (IHC) metodas;

— „Western blot“ tyrimas;

jeigu valstybė narė negali patvirtinti teigiamo greitojo tyrimo rezultato, ji siunčia atitinkamus audinius ES etaloninei laboratorijai patvirtinti;

- c) izoliato įvertinimas:

jeigu gaunami teigiami USE tyrimo rezultatai, turėtų būti atliekamas papildomas izoliato tyrimas, konsultuojantis su ES etalonine USE laboratorija.

- 3.3. Priono baltymo genotipas nustatomas kiekvienu teigiamo elninių USE tyrimo rezultato atveju.

Be to, kiekvienam elninių šeimos gyvūnui, kurio USE tyrimo rezultatas neigiamas:

— nustatomas gyvūno, kurio USE tyrimo rezultatas neigiamas, priono baltymo genotipas arba

— audinio mėginys, kuris gali būti galvos smegenų kamieno skląstis, laikomas užšaldytas ne trumpiau kaip iki 2021 m. gruodžio 31 d., kad, nusprendus, būtų galima nustatyti genotipą.

B. Kitos elninių stebėsenos priemonės

Valstybės narės atlieka papildomą elninių USE stebėseną, remdamosi rizikos vertinimu, kuriame gali būti atsižvelgiama į nustatytus elninių USE atvejus tame pačiame arba kaimyniniuose regionuose.

Valstybės narės, nenurodytos A skirsnio 1.1 punkte, gali savanoriškai vykdyti elninių USE stebėseną.

Pasibaigus A skirsnio 1.1 punkte nurodytai trejų metų stebėsenos programai, tame punkte nurodytos valstybės narės gali savanoriškai stebėti elninių USE.“

- b) A skyrius papildomas šia IV dalimi:

„IV. KITŲ RŪŠIŲ GYVŪNŲ STEBĖSENA

Valstybės narės gali savanoriškai vykdyti ne tik galvijų, ožkų, avių ir elninių, bet ir kitų rūšių gyvūnų USE stebėseną.“

c) B skyriaus I dalies A skirsnio 7 punktą pakeičiamas taip:

„7. Kitų gyvūnų, išskyrus galvijus, avis ir ožkas, taip pat elninių, išskyrus tuos, kuriems taikoma šio priedo A skyriaus III dalies A skirsnyje nurodyta trejų metų lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programa, atveju nurodomas mėginių ir kiekvienai gyvūnų rūšiai patvirtintų USE atvejų skaičius.“

d) B skyriaus I dalies A skirsnis papildomas 9 punktu:

„9. Valstybių narių, kurioms taikoma šio priedo A skyriaus III dalies A skirsnyje nurodyta trejų metų lėtinės išsekimo ligos stebėsenos programa, 2018 m., 2019 m. ir 2020 m. metinėse ataskaitose pateikiama tokia informacija:

a) iš elninių paimtų ir tirti pateiktų mėginių skaičius pagal tikslines grupes, laikantis šių kriterijų:

- pirminio atrankos vieneto (PAV) identifikatorius,
- rūšis,
- valdymo sistema: ūkiniai, nelaisvėje laikomi, laukiniai ar pusiau prijaukinti,
- tikslinė grupė,
- lytis;

b) greitųjų ir patvirtinamųjų tyrimų rezultatai (teigiamų ir neigiamų rezultatų skaičius) ir, kai taikoma, papildomų izoliatų apibūdinimo tyrimų rezultatai, audiniai, iš kurių buvo paimti mėginiai, ir naudoti greitojo bei patvirtinamojo tyrimo metodai;

c) teigiamų USE atvejų geografinė vietovė, įskaitant kilmės šalį, jeigu tai nėra ta pati duomenis teikianti valstybė narė;

d) kiekvieno elninių šeimos gyvūno, kurio USE tyrimo rezultatai buvo teigiami, genotipas ir rūšis;

e) jeigu buvo atliktas tyrimas, elninių šeimos gyvūnų, kurių USE tyrimo rezultatai buvo neigiami, genotipas.“
